

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiae Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Pars Secvnda. In se vitæ actiuæ præparationem ornatumque
complectens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

D. HENRICI HARPHII,
PIISSIMI,ERVEDITISSIMIQUE THEOLOGI,
MYSTICAE THEOLOGIAE

LIBRI SECUNDI PARS SECUNDA.

In se vitae actiuæ preparationem ornatumque
complectens.*De amorosa ad Deum conuersione. Cap. XIII.*

SECVNDVM nunc prosequendum, est instructio quomodo acquirere valeamus perseverantem amorosam vñionem, absque vilo medio inter Deum, & animæ nostræ vires. Licet autem hoc ex parte docuerimus in illis mortificationibus, quas supra dixim⁹, (nam quemadmodum naturale est lapidi deorsum cadere, sic naturale est animæ mortificata, & viuificata per gratiam ab omnibus inordinationibus, & liberè existenti, sine medio in Deum fluere & eleuari in ipsum: quia Deus est naturalis locus animæ, ad quem creata est ad æternaliter requiescendum, & fruendum beatitudine) nihilominus necessarium est nobis alia quoque agnoscere. Nam quemadmodum oportet nos mori nobisipsis, si in Deo viuere debemus; ita oportet nos etiam paulatim discere in Deo viuere, & requiescere per practicum effluxum amoris Dei, qui nos Deo vniat, vt possimus verè discere mori nobisipsis, atque ita oportet nos vnum adipisci cum altero. Et quantò in vno plus profecerimus, tantò etiam in altero amplius proficiemus: quia vnum sine altero veraciter, & utiliter habere non possumus. Nam duo sunt termini: Vnus est Deus, alter sumus nos, & voluntas nostra in medio stat. Si ergo se voluntas per amorem ad Deum conuerterit, per amorem se à nobis auertit: & quantò amplius se ad Deum conuertit, tantò plus à nobis se auertit, adeò vt tandem se tam perfectè ad Deum cõuertat, vt etiam totaliter se à nobis auertat per contemptum perfectum nostri ipsorū. Et simi-

VVV 2 liter

liter e contra, dum se voluntas per amorem ad nos ipsos conuertit, auer-
 tit se à Deo, ita quòd ipsa conuersio ad nos ipsos, tandem tam magna
 efficitur, vt Deum omnino cõtemnat. Sic ergo auersio ab omni cre-
 atura & nobis ipsis, & cõuersio ad Deum, in vna pariter actione complè-
 titur, licet nos voluerimus in duobus punctis prosequi, vt melius intel-
 ligeretur. Prosequendo igitur secundum, sciendum quòd Deus est ori-
 gō ex qua omnia creata effluerunt, sed singulari modo rationalis cre-
 atura: ipse quoque Deus est, propter quem omnia creata sunt: & po-
 stremo etiam finis, ad quem omnia creata sunt, scilicet vt reuertan-
 tur in suam originem, vnaquaq; creatura, vt sibi competit. Nam cae-
 terae creaturae omnes ad hominis indigentiam ordinatae sunt, vt diuer-
 sis modis sint in adiniculum, & exercitium hominem conuertendi,
 ac perducendi ad Deum, puta ad corpus pascendum, vestiendum, casti-
 gandum, vel ad hominem instruendum varijs modi, & dandam de
 Deo notitiam in ipsarum creatione, videlicet de eius infinita magni-
 tudine, sapientia, pulchritudine, dulcedine, subtilitate, bonitate, & si-
 milibus innumerabilibus, in quibus natura, & exteriores sensus, ac eti-
 am ratio interior exercitari possunt. Consequenter sensus exteriores
 ordinati sunt, vt seruiant, & subiecti sint viribus interioribus: simi-
 liter animae vires, & potentiae inferiores, vt seruiant & subiectae sint su-
 perioribus: superiores verò, vt semper amorosè in Deum fluant. Nam
 quemadmodum solares radios semper vnitos soli esse oportet, atq; in
 sole iugiter pendere inseparabiliter, si in esse permanere debeant: ita
 etiam nobilis anima essentialiter dependet in sua origine, hoc est, in
 Deo. Propterea si peruenire debet ad statum perfectum, oportet eam dis-
 cere similiter in Deum fluere, & dependere in ipso cum tribus suis po-
 tentijs per medium gratiae Dei, & nostri amoris. Et istud est proprie,
 quòd volo hic docere, quomodo ad hoc peruenire possimus.

*De triplici vita hic tractanda, & quis ad vitam contemplatiuam
 aptus. Cap. XIV.*

Gen 29.
 Ibidem.
 Lucae 10.

Vita tri-
 plex.

Sciendum quòd triplex est vita, scilicet actiua, per Liam designa-
 ta, quae lippos habebat oculos: spiritualis cõtemplatiua, in Rache-
 le figurata, quae pulchra erat, sed infœcunda: & supereminens con-
 templatiua in Maria Magdalena signata, quae optimam partem elegerat.
 In qualibet autem istarum trium, oportet nos facere preparatio-
 nem, ornatum, & profectum, si eas perfectè possidere, & Deo salubri-
 ter of-

ter offerre volumus. Primò oportet, vt nos præparemus ad vitam actiuam, si fideles serui inueniri volumus, sicut vni dicitur in Euangelio: *Euge serue bone & fidelis, intra in gaudium domini tui.* Sciendum, quòd ille dicitur bonus & seruus, qui eligit in omnibus obedire præceptis Dei, & sanctæ Ecclesiæ, exercitare se in operibus bonis, sanctis moribus, in virtutibus & exercitijs actiuæ vitæ, in nullo seipsum quærèdo, sed honorem & voluntatem Dei duntaxat, aut proximorum emendatione & salutem: & propter ista dicuntur huiusmodi homines, boni. Sed quia omnem suam perfectionem in exercitijs actiuæ vitæ constituunt, & Dominus huiusmodi introrsum non trahit, sed foris stare permittit in exercitijs vitæ, idèd adhuc serui Dei, & non amici appellantur. Nam familiares esse oportet, & Dei secreta cognoscere, qui Dei amici vocari debent, quemadmodum suis Apóstolis Dominus loquebatur: *Iam non dicam vos seruos, quia omnia quæcunque audiui à Patre meo, nota feci vobis.* Hic tamen sciendum est, quòd Deus gratiam suam, opem atque subsidium, elargitur cuique secundum quod seipsum præparauerit, & exercitauerit, siue ad exteriora exercitia actiuæ vitæ in exterioribus virtutum operibus, siue ad exercitium internum amoris. Et ad istud multum facit conditio naturæ; tamen non sufficiat, quia graues, amari, aut melancholici ex natura, seu etiam scrupulosi, vel inflati, valde difficulter ad internam spiritualem vitam peruenire possunt. Et qui lati, amorosi, vel compasiui sunt, vel compugibiles corde, multas habent dispositiones ad internam cõtemplatiuam vitam, si tamen discere voluerint mori sibiipsis, & obseruare gratiam Dei, atque omnes res creatas totaliter contemnere: quia nemo ad internum exercitium veraciter peruenire potest, nisi prius cuncta despexerit, etiam seipsum, & ita totus Deo cum omnibus viribus & affectibus fuerit applicatus. Alioqui corde diuisus, semper permanet instabilis & inquietus: quia in desideria frequenter extrahitur, & distemperatus efficitur in passionibus naturalibus, quæ adhuc in eo viuunt. Et idcirco intrinsecus minime illuminatur, nec quid sit internũ exercitiũ agnoscit, sed in eo contentus est, quòd scit & sentit se Deum quærere & intendere non fictè, videnturque sibi externa exercitia esse multo vtiliora qualibet exercitatione interna. Et quia magis exercet opera exteriora propter Deum, quàm colat eum interiori affluxu dilectionis, propterea in corde eius magis depicta sunt opera, quæ propter Deum perficit, quàm ipse Deus propter quem agit.

Vita actiuæ.
Matt. 25.
Seruus bonus.

Ioan. 19.

Vita internæ
quinam aptiores.

De preparatione vite actiue per veram poenitentiam, acque de spe
diuinae misericordiae. Cap. XV.

Nunc ergo vt se homo preparet ad veram felicem actiuam vitam, qua tandem ipsum ad contemplatiuam perducere valeat, assumere sibi debet illum Psalterij versiculum: *Misericordia & veritas procedent faciem tuam, beatus populus qui scit inuilationem.* Duo enim in actiua vita necesse est exercitari, vt ad contemplatiuam perueniatur. Primum est veritas, puta veram habere de peccatis suis recognitionem, contritionem, confessionem, non tantum in Sacramentali confessione, verum etiam in sua emendationis initio ire debet quotidie in sua exercitatione (cum abyssali humilitate, sui ipsius contemptu, & voluntate prompta ad omne bonum faciendum, & malum dimittendum, & tolerandum) ad tribunal Dei, & recogitare confitendo illi maiora peccata sua prae terita cum contritione, & lachrymis aut ipsum magnis gemitibus suam malitiam accusando, & Dei bonitatem extollendo, & laudando cum deprecatione veniae. Et ad hoc ordinare debet oratiunculas breues cum ignitis suspirijs, & desiderijs, quae ipsum excitare valeant ad contritionem, amorem, & sensibilem deuotionem. Quia sicut lima operatur in ferro, & qualibet cofricatione aliquid rubiginis aufert: ita quodlibet affectuosum cordis suspirium vel gemitus, aliquid absumit rubiginis peccatorum, & paulatim purgat animam, intelligentiae oculum clarificando, voluntatemque excitando ad amorem Dei, & sui ipsius contemptum, atque ad desiderium emendationis. Attamen cauere debet, ne carnalia peccata quotidie recolat, nisi in generali, ne huiusmodi rememorationem trahat hostis in carnalem delectationem, & tentationem. Contritionem suorum delictorum taliter ordinare debet, vt scilicet magis desiteat, quod Deum contempnit, & offendit, quam quod seipsum perdidit, & condemnauit.

Secundum est misericordia Dei, circa quam exercitare se debet in vita actiua hoc modo: Cogere debet in vnum, & contere in mortuario memoriae suae malitiam, & Dei immensam bonitatem: suam ingratitude, & Dei immensam benignitatem, & largitatem: suam studiositatem ad propriam damnationem, & diuinam diligentiam ad suam aeternam saluationem. Tunc consequenter percurret beneficia Dei in creatione, quod condidit nos ad imaginem, & similitudinem suam: in assumpta humanitate, qua seipsum dedit in imagine, & similitudine

Psal. 88.
Vita actiue
necessaria.

Suspiria a
amoris, &
contritio-
nis.

Contritio
ordinata.

Beneficia
Dei.

diuina: & omnia, quæ in mortali natura gessit, & passus est: considerando ex his immensam charitatem, bonitatem, ac clementiam, & ex hoc concipiet veram perfectamque confidentiam ad Deum. Deinde excitabit seipsum ad faciendam vindictam coram Deo de peccatis proprijs in perfecta contritione, & odio peccatorum, in vera confessione, & poenitentia: excitabit etiam seipsum ad abstrahendum se ab omnibus peccatis, & creaturis, conuertendumque se ad omnes virtutes, & ad totaliter se offerendum diuino beneplacito, cum effluxu quodam amoroso, & gratiarum actione ad Deum. Et hoc modo spiritualiter regenerabitur in nouum quandam statum gratiæ, Deoque vnietur in vinculo amoris: & ex hoc proprie conseruetur ad veram spem, & confidentiam ad Deum. Nam solus amor Dei perducit hominem ad veram spem, & confidentiam diuine misericordiæ, bonitatis, largitatis, & familiaris amicitia, ad quam nulla virtus seu virtuosum opus misericordiæ, vel poenitentia, quantumcumque magni, sed neque passio quantumlibet grauis, perfecta, & veraciter hominem perducere potest. O sancta spes, & beata confidentia, dummodo non prouocet hominem ad ignauiam, & acediam, sed ad gratitudinem, ad amorem, ad studiositatem omnium virtutum, ad asperitatem poenitentia, & voluntariam suijpsius mortificationem.

Amor Dei.

Confidentia.

Meditationum varietas, & efficacia, & de sex gradibus earumdem. Cap. XL.

Consequenter, ad discernendum inter exercitia actiuæ vitæ est sciendum, quod meditationes exercitiorum duos fines habet, timorem videlicet, & amorem: siue timorem seruilem, metuentem poenam purgatorij, aut inferni, atque vindictam: & timorem filialem, qui formidat Deum offendere, aut ingratus esse. Meditationes ergo, quanto seruili timori magis approximant, tanto minoris sunt meriti: & quanto filiali timori seu amori propinquiores extiterint, tanto Deo acceptiores sunt, & meriti maioris, purificantque animam per amplius à peccatis, & ad proficientem vitam magis adiuuant. Ideoque meditationes illæ minores reputantur in merito, quæ timorem solum incutiunt, ut sunt meditationes de morte, iudicio, purgatorio, inferno, & huiusmodi. Sunt tamen nobis necessariae pro excitamento feruoris contra vitia. Ideo sanctis olim eremitis solebant esse valde familiares. Post hæc sunt meditationes de vita æterna, quia meditationes æternæ vitæ in homine incipiente plus querunt suijpsius commodum, & utilitatem quam

quàm diuinum honorem, ac beneplacitum. Exercitium verò æternæ vitæ in homine proficiente, & perfecto, multo nobilius est, & vtilius in gratia, & meritis. Supra has sunt meditationes de contritione, & penititudine peccatorum, de pudore coram Deo, de auersione à peccatis, & à mundo, quæ proueniunt ex præteritorum peccatorum recordatione cum amaritudine cordis, quemadmodum rex Ezechias dicebat:

Isaia 38.

Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. In hac autem contritione, & amaritudine plus homo ponderare debet peccatorum deformitatem, indignationem Dei, amissionem gratiæ, & gloriæ, quàm dispendium proprium, confusionem, periculum, amissionem temporalium, & similia. Ultra has in quarto gradu meditationum sunt exercitia passionis Dominicæ ad habendum compassionem.

Meditandi
passionem
Christi
gradus.

Bernardus namque in Sermone feriæ quartæ post Palmarum, ponit tres gradus exercitandi se circa passionem Domini, quos appellat opus, modum, & causam. Primus gradus est, vt recogitemus opus passionis, ad habendam compassionem, vt participes efficiamur passionis eius, & gloriæ: & istud spectat ad homines actiuos, & incipientes. Secundus gradus est, recogitare passionis suæ modum, videlicet qua humilitate ab yssali, patientia, mansuetudine, & desiderio passus sit, ita quòd in eius passione inuenire poterimus perfectionem omnium virtutum, quas adimitandum in ipsa considerare debemus, & istud respicit proficientes.

Opus.

Modus.

Et iste est quintus gradus meditationum, exercitare scilicet virtutes ad assumendum ipsas, & imitandum. Tertius gradus est, recogitare causam, propter quam Christus passus est, hoc est, immensam charitatem, quam in hoc nobis voluit demonstrare: & hanc meditari debemus, vt vice versa eius amore vehemèter inflammemur, quod propriè pertinet ad perfectos. Attamen hunc amorem in omnibus exercitationum gradibus exercitari oportet, si in bona vita quis proficere voluerit. Iste autem gradus in passione Domini se exercitandi, inclusus est in sexto, & supremo meditationum gradu, qui est, meditando seipsum in Dei amore exercere, quamuis sint adhuc alia sublimiora exercitia nudi amoris, vti postea audiemus.

Causa.

Spiritualium exercitiorum practica, quibus proficiendum.

Cap. XVII.

Prosequendo igitur materiam nostram, postquam se quis exercitauit tribus mensibus, aut sex, aut anno vno, donec in se sentiat deside-

desiderium mortificationis sui ipsius, mundi contemptum, carnis subjugationem, inflammationem spiritus ad Deum, & ad virtutes vniuersas, si tunc vult progredi in actiua vita, ad pertueniendum in contemplatiuam, tria debet assumere. Primum est, quod non occupet se nimis, neq; deiciat in pusillanimitatem, nec se etiam nimis perturbet, vetera sua peccata recogitando, neque etiam quotidianos suos defectus discutiendo, deffendo, confitendo: sed omnes retractationes, vel discusiones peccatorum, quibus miscetur vitiosa delectatio, aut formidolosa desperatio, & pusillanimitas, vel conscientie scrupulositas, rescindendæ sunt confestim, alioqui impedimento sunt in vita proficiente. Nam bonos affectus extinguunt animum, & libertatem cordis deprimunt, atque familiaritatem Dei elongant, veram confidentiam extinguunt, animamq; à vita contemplatiua reuocant. Secundam igitur faciet recogitationem, & confessionem de peccatis tantummodo notabilioribus: reliqua verò proijciat in abyssalè Dei bonitatem & amorem, vbi consumentur velut vna gutta aquæ in magno igne: Cæterum, contritionem, displicentiam & pœnitentiæ peccatorum exercebit non cum conuersione ad ipsa, & rememoratione, vt dictum est: sed cum quadam plenaria amorosa confidentia, & conuersione ad Deum, & præcipuè in diuinum amorem. In qua conuersione homo displicentiam habet de omni eo, quod medium, & impedimentum facit, ne affectiones suæ fluant in Deum, & quietentur. Hoc autem certum habeas, venialia peccata multo efficacius, & plenius deleri amorosa quadâ, & vigorosa cõuersione in Deum, quàm sola conuersione ad ipsa peccata per contritionem. Sed hoc est occultum quoddam exercitium, quod à paucis inuenitur. Secundum est, quod sit multum sollicitus in omnibus peccatis venialibus, mori affectibus eorundem peccatorum: quia ista est emendationis semita, & via cõpendiosa Deo gratissima. Hic est sciendum, quod multum interest inter labi in venialia peccata ex infirmitate, & occasione, & cadere ex affectionibus fixè in venialibus stantibus. Sed quia de ista mortificatione dixi in prima parte libri huius, idcirco nunc prosequi omitto. Tertium est, quod homo incipere debet eleuare cor suum, animam, affectus, & vires suas, continuis affectuosis aspirationibus in diuinum amorem, & vnionem, quemadmodum postea latius audiemus. Nam sicut in sumptuosis structuris videmus, si fieri debeat ædificium arcuatū, aut lapidea testudo, oportet supponere arcus ligneos super quos lapide-

Exercitium
actiue vitæ.

Confessio
succincta.

Pœnitentiæ
peccatorum
quomodo
exercebatur.

Venialia
peccata
quomodo
abluantur.

us arcus superaedificetur: & cum factus fuerit, subtrahuntur signei arcus, & per se subsistit: ita etiam est in aedificio spirituali, in quo oportet fieri arcum diuini amoris, qui totum contemplationis opus portet: & quia homo primò imperfectus est in Dei amore, si hunc amoris arcum construere debeat, oportet ut in primis potissimum se exercitet in talibus meditationibus, quæ cor suum ad desiderium Dei accendere valeant, ut arcum istum amoris superaedificare possit. Cùm autem sic se inflammatum inuenit in affectu, excitare debet seipsam in ardorem amoris, & vnitionis Dei magis aspiratiuis desiderijs, quam meditationibus. Et cùm se hoc modo continuis exercitijs, & aspiratiuis desiderijs frequenter compulerit in amorem Dei (vniuersas animæ vires coadunantem) affectus hominis adeò vigorosi in ipso efficiuntur visitatione ignearum exercitationum huiusmodi amoris (hominem cum Deo vnientis,) quòd se momentò submersum inueniet in abyssi amoris Dei, & separatù ab omnibus creatis, mox ut per praefatum exercitium se ad Deum conuerterit. Et istud propriè est origo, fundamentum, & instrumentum vitæ contemplatiuæ, quod quicunque in actiua vita inuenire poterit, citò proficere valebit in virtutibus, & sui ipsius mortificatione, ac peruenire ad vitam contemplatiuam. Et vocatur istud instrumentum, gratia operans, de qua adhuc multa audiemus. Cæterum, quid intelligi debeat per verba illa, aspirare ad amorem vnitiuum, in consequentibus declarabo in vita contemplatiua. In ijs autem, quæ dicta sunt, habetur plena præparatio ad vitam actiuam, & origo vitæ contemplatiuæ.

De mercenarijs, & seruis infidelibus. Cap. XVIII.

Fundamentum vitæ contemplatiuæ.

Seruum infidelium farrago.

Est tamen hic notanda vna regula generalis, deseruiens cuiilibet ex his tribus statibus, scilicet quòd tria sunt, quæ homines in diuino seruitio faciunt seruos non fideles, sed mercenarios, dignos à Deo contemni, & condemnari. Primum est, quòd quis in omni exercitio querit seipsum, & propriam utilitatem consequi: puta sensibilem gratiam, deuotionem, meritum, & gloriã; vel etiam incommodum proprium euitare, puta temporale damnum, confusionem, pœnam, vel plagam, purgatorium, infernum, & similia. Imò est inuenire nonnullos, qui contemnunt omnia, & strictam religionem, aut pœnitentiam assumant, omnemque gaudenter sustineant aduersitatem, ad acquirendam vitam æternam, vel euadendam pœnam æternam, & tamen non stant in gratia, nec etiam in charitate Dei. Nam taliter egit Plato-

Platonis discipulus, qui audiens Platonem disputantem de futura felicitate, illa quæ desiderans, se precipitem dedit, & fregit cervicem, ut peruenire posset ad felicitatem, quam audierat commendari, & tamē condemnatus fuit, quia ipse, & Plato ambo erant infideles. Pariformiter Iudæi atque hæretici voluntariè suscipiunt mortem pro sua fide in spe vitæ æternæ. Secundū est, quod opera sua, & exercitia valde magna reputat, & inde cōplacentiam habet, plus in seipso, quàm in Deo. Et cum ista fiducia quiescit magis in operibus suis, exercitijs, atque virtutibus, quàm in libertate filiorum Dei, quam dulcis Iesus suo pretioso sanguine multum amorosè mercatus est. Tertium est, quod nunquā tam fideliter Deo famularetur, nisi speraret bonum præmium se inde recepturum, vel si sciret non esse infernū, purgatorium, vel iudicium extremum: quia talia plus metuit, quàm Deum offendere. Istiusmodi homines sunt mercenarij, nec digni peruenire ad vitam æternam, aut percipere gratiam, & amorem Dei.

De ornatu vitæ actiue, per virtutes morales. Cap. XIX.

PRO secundo considerandum est, qualiter homo ornari debeat ad congruam vitā actiuam agendam. Sciendū itaque, quod ornatus vitæ actiue propriè cōsistit in virtutibus moralibus, quas tam aliquis possidere potest extra, & sine gratia gratum faciēte, quemadmodum legimus Philosophos gentiles ad eō mortificatos fuisse naturalibus passionibus, & ornatos naturalibus virtutibus, ut in aliquibus, & aliquando vix inferiores fuerint multis Sanctis, prout notare possumus, quod ad contemptum bonorum temporalium, & desiderium paupertatis in Diogene ostensis, quādo sedebat in dolio, & abieciēbat scutellam suam, considerans quod manu sua haurire aquam posset. Similimodo etiam in patētia Philosophi Sabbon, & de cæteris virtutibus moralibus. Quamuis autem nulla virtus moralis sine gratia Dei sit salubris, aut conferre possit beatitudinem, tamen nemo potest salubriter uti diuina gratia sine moralibus virtutibus: & ideo oportet hominem in principio emendationis suæ laborare pro virtutibus moralibus adipiscendis, ipsasque Deo acceptas efficere per impetrationem gratiæ Dei. Idcirco in his tribus statibus præcipuè satagere debet pro ipsis virtutibus semper plenius obtinendis: ad quod peruenire non poterit, nisi cum magno labore, diligentia, & orationibus. Nec mirum, cum virtutes quid nobilissimum citra Deum sint, & similes nos Deo efficiant, imò faciant homines deos, hoc est, deiformes:

Xxx 2 & ipsæ

Virtutes
morales.

& ipsa sola, quantum est ex nostra parte, Deo sine medio nos uniat, hic in gratia, & postmodum in gloria. Primum ergo locare debemus verum fundamentum humilitatis, ex quo omnes virtutes sument originem, si Deo gratæ esse debent.

De tribus mansionibus, quas in contemplatio exornari oportet.

Cap. XX.

Pro ampliori tamen intellectu de isto habendo, sciendum quod in homine sunt tres mansiones, quas possideri, & ornari oportet triplici unitate, si in ipsis parari debeat Deo habitatio. Infima mansio est in corde, quod est origo, principium, & radix totius vitæ & sensibilitatis hominis: & ideo omnes potestates sensitivæ (quibus anima coniuncta est corpori, ut ipsi vivere & sentire tribuat) colliguntur, & coadunantur in corde, ut in sua origine. Si ergo in ista mansionem reperiri debeat vera requies, pax & unitas sensitivarum potentiarum, oportet hoc fieri per acquisitionem virtutum moralium, quibus homo dicit mori omnibus naturalibus passionibus, & inordinatis desiderijs, vel affectibus. Et istud erat, pro quo multum laborabant gentiles Philosophi, ut pervenirent scilicet ad veram & iugem stabilitatem, quietem, unitatem, pacem, & libertatem cordis, per quam ad veram sapientiam consequenter pervenire possent. Hoc igitur modo oportet nos eniti ad acquirendum in activa vita morales virtutes, ut possidere possimus mansionem cordis in vera quiete & pace per mortificationem virium sensitivarum, si volumus Domino congruum parare thalamum ad quiescendum in eo.

Media mansio est mens hominis, quæ est naturalis origo virium intellectualium, ex qua ipsæ vires intellectuales oriuntur: hoc est, memoria, intellectus, & voluntas, quibus omnes actiones spirituales perficiuntur, uti postea plenius declarabimus. Secundum istas tres vires appellatur anima, spiritus: quia istæ vires sunt separatae & impermixtae ac liberae ab omni organo corporis, ipsisque efficitur homo similis suæ origini: hoc est, ipsi Deo, & memoratur, agnoscit, ac diligit eum, ita quod istæ vires totaliter in Deo suspensæ manent, unusque spiritus cum spiritu Dei efficiuntur. Ideoque, sicut *Deus* vocatur *spiritus*, ita & istæ tres vires animæ superiores spiritus nominantur: quia propriè ordinatae sunt ut Deo uniantur, ipsoque in gloria æternaliter fruantur. Istam ergo mansionem oportet nos præparare in vita contempla-

tiva.

Mansio ho-
minis infi-
ma cor.

Mansio ho-
minis me-
dia mens.

Anima
spiritus.

1. Cor. 6.
Iohan. 4.

tiua; vt possideamus ipsam in vnitatis spiritus. Et istud fit per plenam acquisitionem gratiæ Dei, & donorum Spiritus sancti, quæ perficiunt, nobilitant, & eleuant omnes virtutes morales, quæ in actiua vita acquiruntur: & ergo dona Spiritus sancti sunt ornatus vitæ contemplatiuæ, prout postea melius audiemus. Suprema mansio est nuda animæ essentia. Quomodo autem illam in vnitatis possidere debeamus, hoc excedit omnem capacitatem humani intellectus: quia spectat ad tertium statum hominum, hoc est, ad supereminentem contemplatiuam vitam; de qua in fine secundum posse nostrum loquemur.

Mansio ho-
minis su-
prema est
in anima

De virtutibus moralibus, humilitate, obedientia, patientia, mititate, beniguitate, strenuitate, sobrietate, castitate, &c.

Cap. XXI.

Prosequendo igitur ornatum actiua vitæ per virtutes morales, volumus inchoare à fundamento humilitatis. Humilitas ista est profunda cordis in conspectu diuinæ maiestatis inclinatio. Quod vt obtineatur, diligenter considerabit humilis amator Dei, quam fideliter, & humiliter immensa maiestas, altitudo, sapientia, diuinitas, & bonitas Dei in extrema paupertate tam vili pauperique homuncioni seruerit in assumpta humanitate. Quia consideratione cõtinuata, tanta excreset in eo reuerentia erga diuinam maiestatem, quod non poterit planè manifestari verbis, aut signis. In tantum quoquo efficietur esuriens, sitiens, & cupidus ediuerso Domino seruiendi, & exhibendi honorem, atque despiciendi, subijciendi, & humiliandi seipsum, quod non poterit in huiusmodi vnquam satiari. Proponet namq; sibi omni tempore hoc suate verbum Christi: *Discite a me; quia mitis sum, & humilis corde.* Et per istam humilitatem subijciat se perfectè Deo, & præcep:is eius, atque omni creaturæ propter amorem eius, reputando se peccatorem vilissimum totius mundi, & velut puluerem terræ, qui pedibus calcatur, se æstimando, dicet cum Dauid in persona Christi: *Ego autem sum vermis, & non homo: opprobrium hominũ, & abiectio plebis.* Ex isto venit, quod homo ad nutũ subijcitur voluntati Dei. Quia autem beneplacita Dei voluntas est, sapientiam mundi contemnere, & Dei sapientiam imitari in omni perfectione virtutum, ideo parit humilitas primogenitam filiam suam nomine obedientiam, quia solum per obedientiam perfectam humilitas vera commendatur atque probatur. Obedientia autem est flexibilitas submissæ voluntatis & promptitudo

Humilitas

Matth. ix.

Psal. 21.

Obedientia.

Xxx 3

ptitudo

peitudo ad omne bonum, quae nunquam fatigatur exequendo voluntatem Dei, subijcitque carnē spiritui, & spiritum Deo, & omni creaturae propter amorem Dei, dummodo hoc rationi consonum esse constiterit, & virtuosum. Ista obedientia compellit hominem consequenter renuntiare propriae volūtatī, & sentimento, & nemo perfecte potest resignare propriam voluntatem, nisi prius vberibus obedientiae sit educatus. Potest tamen bene de foris in exterioribus actibus se applicare ad voluntatem alterius faciendam, & intus propriae voluntati non renuntiare. Multo namque sublimius est (quod ad perfectionem) ab intus propriae renuntiare voluntati, quam de foris obedientem esse vel apparere. Per abnegationem propriae voluntatis, habet voluntas Dei plenum dominium in nobis, & voluntas hominis adeo in voluntatem Dei attrahitur, vel transfunditur, ut contrarium velle, vel optare nequeat, ita ut ex ipsa profluat voluntaria tolerantia omnium poenarū, & tristitiarum, quae homini possunt accidere. Spiritus enim Domini, spiritum humilis hominis contingens attrahit, & intrahit ipsum, & totum ita in se consumit, quod tam planē renuntiat propriae voluntati in voluntatem DEI, ut sibi videatur non aliam se voluntatem habere aut uti, quam Dei. Et tunc reddit Spiritus Dei testimonium spiritus eius, quod filius Dei sit, coniungunturque tunc in homine illo summa libertas, & summa obedientia; summa securitas, & summa humilitas. Ista abdicatio propriae voluntatis generat filiam, quae patientia dicta est, & haec tolerat omne, quod sibi accidere potest. Nam verē patientem non contristat quicquid ei infra Deum acciderit: quin potius omni tempore se totum proijcit in placitissimam voluntatem Dei, qui haec omnia permittit super eam. Et per istam virtutem mirificē decoratur, & acceptus Deo efficitur: quia voluntaria patientia in poenis cum benivolentia ad eos, qui ipsas inferunt, fuit vestis nuptialis Christi, in qua sponsam suam, id est, sanctam Ecclesiam, in cruce despōsavit. Patientia consequenter generat filiam, quae appellatur mititas, quae possessori suo pacem de omnibus pollicetur, quia *mansueti hereditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis*, sicut dicit Propheta. Mititas autem est in patientia tranquillitas, per quam vis irascibilis quasi silentio quodam immobilitatur, & concupiscibilis in virtutibus sublimatur: quod rationalis aduertens latatur, & cōscientia tantae dulcedinis gustu pacem mirifica tranquillatur. Poena enim est torcular, unde profluit vinum dulce spiritualis consolationis; & tunc cum læticia fusti.

Abnegatio
voluntatis
propriae.

Rom. 8.

Patientia.

Matth. 22.

Mititas.
Psal. 36.

affinet homo dura verba, duriora verbera, & durissimam mortis poenam. Mitis enim gignit filiam, quæ vocatur benignitas, & hoc ex amore Dei, quia solus mitis, benignus esse potest. Benignitas iracunda corda dulci affabilitate, verbis blandis, & pijs actibus emollire nititur, ubi spem habet virtutibus prævalendi. Anima benignitate dotata, est quasi lampas oleo plena, errantibus lucens bonis exemplis, desolatos yngens blandis alloquijs, iracundos medicans pijs obsequijs, & virtutibus, pinguis accedens ardore diuini amoris. Benignitas ista amabilis parit etiam filiam, nomine compansionem, quia benignitas amorosa quadam compensione se participem facit paupertatis, necessitatis, & afflictionis omnium hominum.

Benignitas

Compasio enim est, ad omnem afflictionem, & necessitatem aliorum hominum pia cordis commotio. Principaliter autem verum Dei seruum Domino suo compati facit, qui tam amarum, & ignominiosam mortem passus est in cruce, imprimique menti eius tam necessariam mortis causam, piam & promptam patiendi voluntatem, quorû recordatio piû cor cum Christo spiritualiter, & etiã sensibiliter crucifigit cruce amorosæ compansionis. Secundò compasio diligenter attendere facit propriam negligentiam, proprias culpas, & vitia; item, teporem, pigritiam, pretiosi temporis amissionem, & tantam in omnibus virtutibus, virtuosisque operibus pauperiem. Tertio studet proximorum erratus multiplices perpendere, propriæ salutis paruipensionem, & beneficiorum Dei tantam ingratitude, quorum intuitu compungitur compensione in condolendo, & affectuoso ardore salutaris omnium inflammatur. Quarto etiam considerare facit corporalem necessitatem, infirmitatem, culpas & vitia, & miseriam aliorû, & per hoc cor hominis crucifigit in compatiendo. Compasio hæc consequenter filiam parit, vocatam largitatem, vel liberalitatem, quæ est liberalis effusio cordis charitatiua compensione permoti. Et solus compensione misericors, propriè etiam largus vocatur, in communi quodam ardenti feruore charitatis ad omnes homines sine personarû acceptione. Considerans enim ineffabilia beneficia bonitatis Dei, & excessiuam poenâ passionis Christi, tanta se largitate pro qualicunque vicissitudine tam mirandæ charitatis Dei submittit ac deiecit, quòd pro singulis articulis tam amaræ passionis Deo laudem, honorem, & reuerentiã impendere desiderat corde, verbis, & operibus. Recolens cõsequenter propriam miseriam, negligentiam, ingratitude, & repiditatem ex vna:

Largitas

diuinitate, patientiam, clementiam, longanimitatem, & fidelitatem ex altera parte, sursum, a surgit in spiritu obuiam diuinae largitati, & voluntate perpetua liberaliter offert quicquid habet, & potest: imò quicquid ipsemet est, in agendo, dimittendo, & in patiēdo. Deinde considerans errores proximorum innumeros, riuulum suae largitatis ad locum vnde profluxit, refundit: & pijs clamoribus benignitatem diuinae bonitatis interpellat pro omnibus. Postremò attendens multiplicem corporalem necessitatem, & indigentiam in proximis, vnicuique iuxta omne posse suum, & facultatē subuenire quærit. Et fluunt ex ea septem misericordiae opera, quæ à diuitibus & fortibus implentur cum temporalibus bonis, & obsequijs: à pauperibus verò, & impotentibus, implentur pijs fauoribus, & bona voluntate. Per hanc etiam virtutem largitatis præcipuè multiplicantur virtutes, & anime vires decorantur: quia qui corde largus est, communiter etiã letus est, & infollicitus, bonis affectibus abundans, & in omnibus pijs operibus communi amore beneficus.

Strenuitas. Largitas hæc filiam parit, quæ vocatur diligentia seu strenuitas in bonis operibus, exercitijs, & virtutibus. Est autem strenuitas ista, stimulatua quædam cordis diligentia ad omne bonum, & vestigiorum Christi impigra æmulatrix, optans corpus, & animam esse, & viuere, vires & opes expendere ad potissimum honorem & laudem Dei. Per istam strenuitatem animæ vires ad susceptionem diuinæ influentiæ latè expanduntur, & vegetantur; hoc est, vigorem recipiunt ad omnes virtutes, quantumcunq; sublimes sint & nobiles. Ab ista etiam strenuitate exhilaratur cōscientia, augmentatur gratia, virtutes delectabilius & iucundius exercentur, & opera exteriora decorosius venustantur.

Temperantia. Strenuitas ista generat filiam nomine sobrietatem, vel temperantiam: quæ virtus omnes potentias intellectuales, animales, & corporales coercet, & ab omni superfluitate restringit, ita vt etiam in intellectu nolit scire, vel sapere quæ non licent. Ipsa non vult curiosè indagare secreta Dei, nec ratione comprehendere articulos fidei, Scripturas non quærit detorquere ad suum sensum, sed iuxta vitam, & doctrinam Christi, & Sanctorum fideliter intelligere. Ex Scripturis etiam creaturisq; solummodò trahit id, quod ad salutem deseruit: & hæc est sobrietas: in viribus intellectualibus. Simili modo ponit sensitiuas ac bestiales vires sub ratione ne extra vagentur per inordinatitas pac.

rasperationes irascibilis, aut concupiscibilis. Hæc sobrietas seruanda est
 in omnibus verbis, actibus, locutionibus, silentijs, auditu, odoratu, gu- *Castitas.*
 stu, tactu, in sentiendo, & in omni, quod per corpus, & sensus exerce-
 bitur. Sobrietas filiam parturit, appellatam castitatem corporis, & ani- *Corporis.*
 maz, quam veraciter nemo possidet, nisi qui sobrius est. Sunt autem
 tres gradus castitatis. Primus gradus est castitas corporis, quæ docet di-
 ligenter ca uere ab immundis seu lasciuis actibus, verbis, gestibus, nu- *Corporis.*
 tibus, & actibus, quæ quouis modo ad luxuriam prouocare possent.
 Hæc castitas assimilatur candido lilio, propter Angelicam puritatem;
 & etiam rubicundæ rosæ, quia dignitati Martyrij assimilatur, propter *Corporis.*
 laboriosam resistentiam, quæ quotidie fieri oportet. Secundus gradus
 castitatis consistit in corde, dum scilicet homo in tentationibus, & na- *Corporis.*
 turalibus motibus carnis suæ statim sine mora, integra voluntate ca-
 stitatis, exerit vigorosam conuersionem ad Deum, in nullo penitus
 moram faciendo in tentatione. Et tunc tentatio est valde utilis quia
 promeretur augmentum gratiæ, quia omnes virtutes stabiliantur, ex-
 tollantur, exornentur, & nobilitentur. Ista castitas gubernat, custo-
 dit, & stabilit omnes sensus exteriores; ipsa castigat, & restringit ap-
 petitus bestiales; ipsa efficit, vt homo nullum medium permittat in-
 ter Deum & se, quantumcunque spirituale hoc esse videatur. Verbi
 gratia. Non vult habere priuatum amorem, & amicitiam etiam cum
 spiritualibus personis, nec vult à quocunque singulari fauore, amore,
 vel amicitia coli: quia talia miro modo retrahunt à via Dei pura, in
 qua gloria, honor, & benèplacitum Dei duntaxat quæri debent. Ter- *Mentis.*
 tius gradus castitatis est in mente hominis, hoc est, in intimo animæ, &
 collocat hominem supra sensum, supra intellectum, & supra omnia
 dona, quæ anima à Deo recipere potest, possessoremque suum sine me-
 dio Deo conglutinat. Ipsa pertransire nititur quicquid creatura com-
 prehendere potest, & solum in incòprehensibili bono requiescere: quia
 impurus spiritus est, qui adhuc requiem quærit in quibuscunque donis
 Dei, quantumlibet sublimia, nobilia, arcana, vel appetibilia sint, prout
 latius postea declarabo. Ista castitas ad Sacramentum corporis Christi
 non accedit, vt fruatur delectabili spirituali sapore, vt satisfaciatur spiri-
 tuali desiderio, aut etiam vt habeat inde fomentum pacis, & quietis,
 vel propter aliam aliquam causam, sed solum propter honorem, glo-
 riam, & benèplacitum Dei, & vt fecundum profectum virtutum, &
 mortificationis snijpsius possit obtinere. Hæc est nobilis illa castitas,
 quæ ani-

Yyy

quæ ani-

quæ animam ab omni, quod Deus non est, liberam reddit, & continuo sursum effluxu amorosi affectus in increatum bonum, animam salubriter deiformem efficit, hinc gratia, & postmodum in gloria. Et in hoc succinctè explicatum est, qualiter homo in actiua vita satagere debeat se virtutibus ornare, si felicem profectum in ipsa habere voluerit, & accessum ad contemplatiuam.

De profectu vel consurrectione actiue vite per fidem, dilectionem, & spem. Cap. XXII.

Canis.

Via mystica.

Via subtilissima.

Tertio principaliter ostendendum est, qualiter homo proficere debeat in actiua vita, & consurgere in perfectiõe obuiam Deo, dicendo cum sponsa: *Surgam, & circuibò ciuitatem: per vias, & plateas, quæram quem diligit anima mea.* Hic est sciendum, quod huius consurrectionis duplex est modus. Primus est mysticus, & occultus, vocaturque à Dionysio mystica Theologia, quia est occultissima sapientia, quàm immediatè solus Deus in spiritu hominem docet: aliæ autem scientiæ à mortalibus magistris docentur. Hæc sapientia tantum in corde scribitur diuina illuminatione, & caelesti influxu. Et quanquam non possit propter suam excellentem nobilitatem ab vilo hominum perfectè tradi, & doceri, quilibet tamen, quantumcunque simplex fuerit, & indoctus, si fideliter frequentauerit scholam diuinam, hoc est, virtutum, & virtuosarum exercitationum, hæc nobilem sapientiam à Deo immediatè recipere poterit supra omnem intellectum per amorosos affectus atque influxus in Deum. Et hic est vnus modus consurrectionis per vim concupiscibilem, de quo parum tetigi in præcedentibus, sed latius postea prosequar. Hæc mystica Theologia in omni gradu proficientis vitæ excitari debet: sed quantò altius ascenditur, tantò magis exercitatur. Secundus modus consurrectionis est Scholasticus secundum humanam eruditionem, & de illo nunc loqui incedimus, quia communiter exercetur in vita actiua. Est ergo sciendum, quod sicut in æterna vita anima Deo spirituali connubio coniungitur per tria dona, quæ à Deo recipit, & possidet tãquam dotes, hoc est, visione clara, dilectione pura, & fruitione secunda: sic in huius vitæ via per gratiam æternæ beatitudinis gloriam prælibantes, appropinquamus Deo exercitijs trium virtutum Theologicarum, tribus animæ dotibus correspondentijs. Et per istas tres virtutes meretur homo præfatas tres dotes animæ recipere in gloria: per ipsas etiam in terra.

in tempore isto coniungimur Deo in actiua vita pariter, & contem-
platiua, sed multum differenter prout postea audiemus.

*De intentione triplici recta, simplici, & deiformi, de que oratione
vocali. Cap. XXIII.*

IN actiua vita, de qua nunc loquimur, confurgimus ac Deo coniungimur, primo recta intentione fidei lumine illustrata: quod fit, ^{Intentio}recta. quando homo in cunctis quæ agit vel patitur, cupit aut vitat, simplici-
cem intentionis oculum habet ad Deum duntaxat, quærendo scilicet in omnibus purè ipsius honorem, gloriam, dilectionem, ac beneplacitum ex charitate, & nihil aliud habet in intentione. Hæc intentio maxime attendenda est in omnibus: quia quantumlibet bonum sit opus, aliena intentio facit ipsum vanum, & sine fructu: & e contrario, intentio bona, opus, quod in se nec bonum est, nec malum, fructuosum efficit, & acceptum. Et quia pauci valde homines puram intentionem habent, & salus nostra, & profectus consistit in intentione, idcirco notandum est tres esse gradus intentionis bonæ. Primus est intentio recta quæ ordi-
nat omnia ad Deum, & propter Deum. Ista intentio procedit ex ^{Gradus in-}voluntate affectuosa, actu diuini amoris calefacta. Quæ voluntas sic amo-
re æstuans, intentionem ad consecutionem æterni finis desiderati ope-
rando impellit, nec hominem quiescere, nisi in æterno bono sinit. Hic ergo discernitur filij adoptionis à filiis reprobationis: quia omnes, qui in exercitijs suis, & operibus virtuosis perficiendis non attrahuntur amore diuino, sed impelluntur aliunde, Deo vniri non possunt. Cau-
sa huius est, quia cum natura recurra vel inclinata sit ad seipsam, ^{Naturæ re-}currit ad seipsam. ideo qui diuinum, gratuitum, supernaturalemque non habent amo-
rem, in omnibus naturali amore ad sese reflectuntur, quærentes seip-
sos, & affectantes in exercitijs virtuosorum operum sensibilem amo-
rem, spirituales dulcedinem, & similia. Sed verus amator seipsam contemnit, & solum Deum querit in omnibus, quia charitas nexus est amoris, nos in Deum transficiens, per quam vnimur Deo, nobis ipsis renuntiates, & Deus vnitur nobis. Et quamuis naturalis amor in actibus exterioribus tam similis sit diuinæ charitati, vt non facile valeant discerni, tamen in intentione valde dissimiles sunt: quia charitas in nullo seipsam querit, naturalis verò amor seipsam in omnibus querit. Et sicut Adam in Paradiso seipsam querendo in quatuor prolabebatur peccata, ^{Gen. 3.} videlicet in superbiam, quia mandatum Dei contempsit: in auaritiam, quia

Quæstio
priuata.

Galat. 6.

Sanctitas
ubi quæ-
renda.

Iob 1.

Rectus quis.

quia sapientiam Dei concupiscit; consequenter in gulositatem, quia
quæsiuit, illiciti saporis delectamentum: & post hæc accendebatur lu-
xuria: ita etiã qui ad exercitiũ trahitur naturali amore duntaxat: quã-
tumcunque altum, & nobile illud esse videatur, etiam si hominem in
mentis excessum faciat peruenire, licet etiam magna videre, & visio-
nes habere sibi videatur, tamen totum est ad suam damnationẽ, quia
cadit etiam in prædicta quatuor peccata. Primò in propriam compla-
centiã, & inanem gloriam, putans *se aliquid esse, cum nihil sit*. Secundo
in cupiditatem, quia ex curiositate inardescit ad recipiendum à Deo
notitiam in spiritualibus, & illuminationem per reuelationes, visões,
& intellectum internum. Tertio in gulam, quia per desiderium vo-
luptatis quærit in affectu sensuali experimentales, & sensuales sapes
ac dulcedinem ad quiescendum in ipsis, & eiusdem fruendum: & ad
hunc finem ordinat omnia sua exercitia, & studium deuotionis. Post-
quam autem hæc adeptus fuerit, cadit in spirituale adulterium: quia
in huiusmodi sensuali oblectatione, & voluptate ponit finem suæ de-
uotionis, & illic requiescit. Ex isto potes aduertere, multos esse in acti-
ua vita pariter & contemplatiua, quibus apparet quòd ad magna ex-
ercitia, & sanctitatem peruenerint, & tamen per amorem naturalem
miserabiliter decepti manent, & suffocati, ignorantes, & non aduertẽ-
tes hæc spiritualia peccata. Idcirco debet homo quærere sanctitatẽ nõ
in sensibili deuotione, nec in frequenti exercitatione; sed in contem-
ptu, & mortificatione sui ipsius, sicut supra edocui, & etiam in recta
intentione, quæ sola discernit inter veros, & falsos Dei ministros. Signũ
intentionis rectificatæ est spiritualis læticia in aduersis, sicut dicit Ori-
genes in Cantica: Non inueni verius signum boni hominis, quàm si
inter arumnas, & aduersa fert dulcedinem mentis ex frequentia so-
bria exultationis & læticia. Hoc enim signum denotat immobilitatẽ
mentis in aduersis & prosperis: quæ immobilitas est signum intrinse-
cum rectæ intentionis, quæ in nullo seipsam quærit, sed tantum Deũ:
& tam bene (imò magis) inuenitur in aduersis, quàm in prosperis.
Vnde B. Gregorius dicit super illud verbum Iob, *Erat vir simplex, &*
rectus: Rectus est ille, qui in aduersis non frangitur, qui ad temporalia
non inclinatur, qui ad superiora totus erigitur, qui diuinæ voluntati
totus subijcitur. At ista intentio licet rectificata sit, ad perfectum tamẽ
decorem nondum peruenit: quia adhuc in actiua vita consistit, & circa
multa est occupata, quamuis solum propter Deum. De quo Bernardus
super

super Cantica dicit, quod in aliud tendere quam in Deum, & tamen propter Deum non est orium Mariæ, sed Marthæ negotium. Absit autem, ut quæ huiusmodi est, quicquam illam dixerim habere deforme, nec tamen ad perfectum affirmaverim venisse decorem, quippe quæ adhuc *solicita* est, & turbatur *erga plurima*, & non potest terrenorum a seum vel tenui pulvere non respergi: quem tamen citò, facileq; detergit vel in hora sanctæ deuotionis casta intentio & bonæ conscientia interrogatio in Deum. Secundus gradus dicitur intentio simplex, quæ est Deo magis vnita sine medio, & dulcius allicitur & trahitur odore boni increati. Et spectat ad hominem contemplatiuum, procedens ex actiua voluntate per experimentalem gustu spiritus: quia experimentalis gustus vel odor æterni boni facit hominem cuncta contemnerè, nec in aliquo alio intentionem eius quiescere finit, præterquam in solo Deo sine medio: quoniam in tali experientia intentio non ambulat, sed currit. Dicit autem Bernardus libro de Precepto & dispensatione; quod ad hoc, ut intentio sit simplex, duo requiruntur; scilicet amor boni in intentione, & veritas in electione. Et ratio huius est, quia charitas dirigit intentionem ad omnia, quæ deseruiunt ad desideratum finem, qui est Deus ipse, & illi arctius vnitur, cum in omnibus vnum finem intendit, ad vnum finem tendit, & omnia, quantum potest, cum illo vnire querit. Veritas autem in electione, non finit hominem errare in quærendo hunc finem: aliàs (prout inquit Bernardus) quomodo oculus intentionis esset simplex cum ignorantia veritatis, cum qui bonum diligit, malum nescius agit? Quando verò ista duo simul sunt, amor boni & cognitio veri, tunc est intentio simplex: quia veritas non finit hominem extra viam errare, & charitas nõ finit eum quiescere, antequam seipsum & omnia eleuauerit (per intentionem) in finem qui Deus est. Hæc intentio est *oculus ille simplex qui totum corpus bonorum operum lucidum reddit*. Ipsa est amorosa inclinatio spiritus in Deum, illuminata diuino lumine, in se retinens tres virtutes Theologicas, fundamentum internum existens totius vitæ spiritualis, distractas animæ vires omnes recolligens in vnitate spiritus, & spiritum Deo vnens in vnitate amorosi influxus. Hæc est differentia inter intentionem rectam & simplicem, quia recta intentio omnia facit propter Deum, sed non querit in omnibus Deum, hoc est, eius exercitium magis est externum in exterioribus virtuosis operibus, quam internum tendens in Deum, quamuis propter eum omnia facit: idcirco

Lucæ 10.

* aliàs deuotionis.

Intentio simplex.

Intentioni simplici duo necessaria.

Math. 6.

* Aliàs redit: in Deum.

in corde ipsius magis impressa sunt imagines operum, quam Deus, propter quem ipsa facit. Intentio vero simplex quarit etiam in exterioribus operibus simplicitate cordis, puta habere semper, sine imaginatione operum, simplicem amorem fluxum in Deum, supra omnem multipliciter, distractionem, & inquietudinem. Et istud contingit in exterioribus pariter & interioribus exercitijs. Exempli gratia, de interiori exercitio, in quo quia subtilius est, difficilius istud notari vel intelligi potest. Sint duo homines, vnus in actiua vita cum recta intentione, alter in contemplatiua vita cum simplici intentione, & orat ambo pro amicis, cognatis, viuis & defunctis, & pro tota sancta Ecclesia: Ille, qui est in vita actiua cum intentione recta, inter orandum non valebit se perfecte nudare ab omnibus imaginibus, praesertim illorum, pro quibus orat: sed ille, qui est in contemplatiua vita cum simplici intentione, amicos, cognatos, viuos, defunctos, & totum corpus sanctae Ecclesiae vnico simplici intuitu amore in cor suum trahet, & quasi vnico contuuiu mille millia hominum in momento comprehendet: & hoc ideo, ne sensus sui dispergantur, aut ad extraneas cogitationes trahantur. Quo facto, statim eundem oculum simplicem dirigit in Deum, tanquam in diuinum speculum, in quo omnes homines contemplabitur, vt in origine, vnde effluerunt: & hoc modo orabit pro eis, quia tunc creaturae nullum medium inter Deum & animam efficient, praesertim si anima didicerit, & exercitata sit in amorosa illa aspiracione, de qua infra loquar. Hic est etiam sciendum, quod orationes vocales, quae magis frequentantur in actiua vita, effundi debent vigoroso affectu Deum laudandi, confitendi, gratias agendi, honorificandi, & petendi virtuosa quaeque, pro se, & ceteris hominibus, quousque ignis amoris accendatur in vi concupiscibili, & tunc oratio vocalis est relinquenda, ratio nudanda ab omni multiplicitate, ne impediatur spiritualem ascensum, & spiritus continuis spiritualibus sursum actionibus in Deum est eleuandus. Quia sicut triticum cum palea in vno acervo pariter congregantur, quousque triticum trituratione pargetur, & palea proiciatur in pabulum iumentorum: ita oratio vocalis reputata est vt palea, & tam diu seruari debet, quousque vera deuotio instat tritici excutiatur: quo facto proicienda est pro indigentia & in pabulum virium nostrarum bestialium. Vltimo est etiam notandum, quod quamuis Deus sit finis intentionis simplicis in omnibus, & vltra hoc tendat in Dominium solum immediate, quantum potest, & hoc propter ipsum, attamen Deus non est totaliter finis eius, sed etiam propter se-
ipsum

Oratio vocalis quomodo fiat.

ipsam facit, quærens spiritualiter consolari multis modis, quamuis Deus sit principalis intentio. Et si forte quidam sint, qui videantur istud non quærere, paucissimi tamen tam voluntarij sunt ad derelictionem; hoc est, ad diuinæ consolationis & internæ sensationis subtractionem, sicut ad affluentiam earundem gratiarum: quia nondum plenè sibi ipsis mortui sunt ad perferenda quæcumque aduersa, nisi cõsurgant ad perfectiorem intentionis gradum.

Tertius gradus vocatur intentio deificata: quia totaliter est amore finis æterni attracta, absorpta, & deiformis effecta. Et hæc proprie est beatorum in gloria, & elicitur à voluntate affectata deiformiter. Quidam tamè in statu viæ in tantum amore inebriantur in spiritu, quod totis præcordijs intentionem hanc attingere cupiunt, & elaborare non cessant, vt in hac lachrymarum valle felicem hanc deificationem seu deiformitatem assequi mereantur, de qua dicit Bernardus lib. de diligendo Deum: Deificatio, id est, amor vel intentio hominem deificans, hoc est, deiformem faciens, nihil relinquit in voluntate admixtum vel proprium, sed totum per intentionem dirigit in Deum. O pura & deificata, id est, deiformis, intentio voluntatis, eò certè deificatio & purior, quò in ea de proprio iam nihil admixtum relinquitur: eò suauior ac dulcior, quò totum diuinum est quod sentitur: sic enim affici, deificari est. Sed hæc deificatio hinc poterit inchoari, in æterna verò vita perficietur, vbi sic omnem in Sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo necesse erit à semetipsa liquefcere, & deficere, atq; in Dei penitus transfundi voluntatem. Manebit quidè propria substantia, sed in alia forma, alia gloria, aliaq; potentia. Alioquin quomodo *omnia in omnibus erit Deus*, secundum quòd Paulus dicit, si in homine de homine quicquam supererit?

De vera dilectione, qua Deo per tres gradus in actiua vita unimur.

Cap. XXXIII.

Secundò principaliter cõsurgimus & unimur Deo dilectione præcipua, charitatis igne inflammata. Quod fit, cum quis in omnibus actibus suis rectam intentionem habens, se ipsum totaliter per amorem inclinat super pectus Domini. Vnde S. Dionysius in libro de diuinis nominibus dicit: *Vnus est amor increatus, qui sua supersubstantiali & vniuersali appetitione ingignit amorem creatum omnibus rebus: qui amor creatus, est quædam inclinatio & cõordinatio amanti ad bonum amatum. Est enim amor connexio & vinculum, quo*

Yyy 4. Deus.

Intentio
deiformis.

* Alias de
focata.

1. Cor. 13.

Cap. 4.

Amor g. d.

Deus & spiritus amās ineffabili amicitia, insolubiliq̄ue vnione copu-
lantur. Cū igitur amorem nominamus, siue diuinum, siue Angeli-
cum, siue intellectualem, siue animale[m] siue naturalem, designamus
nomine amoris quandam virtutem vnitiuam & communicatiuam,
mouentem superiora ad prouidentiam & curam inferiorum, & infe-
riora ad conuersionem superiorum, & facientem ordinatam quandā
eorum mutuam habitudinem vel communicationem. Iste amor no-
uē gradus habet, quia non patitur vllum remanere medium inter
Deum & se, sed omnia vult penetrare, donec perueniat ad dilectum; &
ergo oportet ipsum hos gradus ascendere, quorum tres inferiores per-
tinent ad conuersionem vitæ actiue. Primus gradus est amor incō-
parabilis, quo in tantum homo Deum diligit, quōd nullus amor cu-
iuscunq̄ue rei infra Deum in eo amoris Dei comparetur, non amor pa-
tris, non matris, non vxoris, non filiorum, nec sui ipsius: imō nō solum
quælibet creaturæ infra Deum sunt amandæ, verū etiam amor ipsa-
rum ordinandus est in Deum, scilicet vt vel ipsas in Deum ducere pos-
simus: & hoc modo homines diligere debemus: vel quia cooperantur
& adiuuant nos ad Deum, vel quia per creaturas homo dirigitur &
manuducitur ad Deum, per earum scilicet cōsideratam pulchritudinē,
dulcedinem, subtilitatem, & similia, & sic alias creaturas poterimus di-
ligere. Iste amor docet hominē, vt non patiat[ur] se abstrahi à Deo pro-
pter aliquod infra Deum existens, aut contingēs, sicut Paulus ait: *Quis*
nos separabit à charitate Christi? Tribulatio? an angustia? an persecutio?
an fames? an periculum? an gladius? Et per hunc amorem anima Deo
despōsatur, quia dicit Richardus: quōd Deus verus sponsus est animæ.
Quem tunc nobis veraciter vnimus, quando vero amore eidem adhe-
remus: & tunc nos sibi vnit, quando interna mercatura dandi & exi-
gendi ad suum amorem nos strictius ligat: & tunc incipimus valde di-
ligere eum, quem prius valde consueuimus pertimescere. Secundus
gradus est amor ardens, de quo dicit Gregorius: Operatur etenim ma-
gna * vbi est: si verò operari renuit, aut non operatur, amor non est.
Iste amor est sapiens appetitus cordis, ad Deum fluens, tāquam in sum-
mum bonum, in quo omne bonum inclusum est. Hic amor valet facit
omnibus creaturis, ne earum abusu foueat sensuales appetitus: & fa-
cile contemnit omnia, vt acquirat quod diligit: quia proprium opus
huius amoris, est semper pugnare contra inordinata desideria & na-
turales passiones. Et ideo etiam appellatur amor incontaminatus, eō
quōd

Amoris
gradus
nouem.

Amor in-
compara-
bilis.

Rom. 8.

Amor ar-
dens.
* Alas si
ibi.

quod * hominem per desiderium à mundana conuersatione & occupatione abstrahat, ne cor suum nimis occupetur per venialia peccata, aut maculetur affectibus eorundem, & per hoc ardor amoris ab opere suo impediatur, aut etiam naturalibus passionibus conculcetur. Et tunc peruenit consequenter ad hoc, vt super omnia diligit quietem solitudinis, abstrahendo se ab omni societate nedum per affectum, verum etiam cum effectu. Ratio huius est, quia amor iste saragit separare ab amante omne dissimile amato, ita vt amans ab amato abstrahatur in solitudinem quandam ab amore omnium creaturarum, (sicut acus trahitur à magnete,) vt spirituali dulcedine ipse amans repleatur. Tertius gradus est, & dicitur amor incessabilis vel infatigabilis, hoc est, amor, qui non cessat seipsum augmentare: quia sicut ignis nullum modum ponit in sua actione, sed semper ad augmentum tendit, quamdiu materiam inuenit, in qua valeat se multiplicare, ita etiam se habet natura huius amoris. Et quia quæ diuina sunt, sine mensura diligibilia sunt, ideo semper inuenit amor in Deum fusus, materiam se extendendi, & amor Dei, eiusque profectus modum non habet nec finem. Quia ergo opus istius amoris propriè est, hominem perurgere ad proficientem vitam, propterea semper pugnat contra accidiosam tepiditatem.

Amor incessabilis.

De amore, deuotioneque sensibili. Cap. XXV.

Notandum tamen est hic, sicut dicit Richardus super Cantica, quod est dilectio quædam affectuosa, quæ interdum minus diligentem & minus perfectum plus afficit. Non enim tantum quisque diligit, quantum hanc sentit, & quantum in illo statu sibi diligere videtur, sed quantum in virtutibus & charitate fundatus fuerit, & in seruandis mandatis fidelis habetur. Dulcis in Deum affectus, quodammodo * sensualis est & fallax: & humanitatis interdum potius, quàm gratiæ; cordis, quàm spiritus; sensualitatis, quàm rationis, ita vt magis accendatur aliquando ad minus bonum, & minus ad maius, & ad aliquid quod amplius sapit, quàm quod expedit. Hoc affectu discipuli errabant, & carnaliter Deum diligebant, cuius presentia carere nolebant. Vnde etiam non diligere arguebantur, qui quod delectaret magis, quàm quod expediret, amplectebantur: *Si diligeretis me, inquit, gauderetis utique, quia vado ad Patrem.* Sic etiam non rectè sapient, qui tam inordinatum impulsum habent accedendi ad venerabile Sacramentum, frequentandi deuotionem, & similia. Sic affectuo-

* Alias carnalis.

Iohan. 14.

se interdum carnalis aliquis & imperfectus ad Deum afficitur, non quod valde diligit, sed quia dulcedinem gratiae degustat. Quae quantum durat, tantum iuuat: quamdiu enim durat dulcedo, durat & dilectio: sed non agnoscetur in bonis iste amicus, quia interdum hanc sensibilem dilectionem vel dulcedinem gratiae, magis sentit leuis corde & inops gratiae, quam verus amator. Facilius enim mouetur, qui leuior corde fuerit, & expers gratiae delectabilius oblatam recipit. Huius enim dulcis affectus causa interdum est non gratiae copia, sed mentis inopia: exigua enim latificant pauperem, sicut est haustus vini, quo non latificaretur ebriosus.

Gratiæ diuinae quomodo nos paremus. Iob 14.

Gula spiritualis.

*Alas, dum nimis ei creditur, eique deo delectatur, inhaeretur. 3. Reg. 8.

Amor verus, ubi quaerendus.

Quando igitur Deus vocat per affluentiam gratiae, debet homini viuendum esse ad respondendum per impletionem diuinæ voluntatis. Iuxta illud Iob: *Vocabis me, & ego respondebo tibi*, Quia vocatio neminem perfectum facit, sed bene obligat ad perfectionem, eum precipue, qui ingratus inueniri refugit: sed responsio per impletionem diuinæ voluntatis iustificat hominem, & ad perfectionem perducit. Fit etiam aliquoties dulcis iste affectus à maligno spiritu, ut ad debilitatem corporis homo perducatur, dum per spiritualem gulam in illa voluptate nimis confidit, requiescit, & indiscreta exercitatione profectitur, vel ut per illius occupationem ab utiliori opere reuocetur: & item ut eius abundantia fretus perfectum se aliquis credat, & ad perfectum minus excitetur & exercitetur virtutum: Vel etiam ut principaliter in exercitijs intentio feratur ad habendam sensibilem deuotionem, vel abusiue fruendum hac defectuosa voluptate, & ita à iudice iustitiae (qui corda omnia nouit & intentiones) aternaliter condemnentur.

Nunc verò restat inquirere ubi verum amorem debeamus inuenire. Verus amor iacet occultatus in fundo virtutum, & manifestat se in omni aduersitate. Exempli gratia: Fundamentum humilitatis est desiderare contemni: & si habuerimus hoc desiderium proprie vel pure propter amorem Dei, scilicet ut illi placeamus, accepti, & chari efficiamur, tunc amor est verus. Similiter fundamentum patientiae est desiderium patendi propter Deum omne, quod possibile est hominem sustinere: similiter est videre de fundamentis aliarum virtutum. Et tunc iste amor se manifestat, quando homo in actuali tolerantia seu passione requiem inuenit, & hoc propter Deum; sicut Laurentius super prunas iacens, dicebat: *Isti carbones mihi refrigerium praestant*. Ardor enim amoris

amoris patiendi pro Christo, magnus erat in corde ipsius, & refrigerabatur per præsentem toleranciam in eo, quod desiderium suum adeptus fuerat, hoc est, pati pro Deo.

De adhesionis, quæta qua Deo unimur per spem.

Cap. XXVI.

Tertio confurgimus & Deo unimur per adhesionem quietam, solidatam anchora spei, ut scilicet quis omnes tam moralis quam spiritualis exercitij motus, omnemque internæ suavitatis (etiam diuinitus infusæ) sensibilem saporem, velocitate intentionis & dilectionis penetrabili acumine transcendat, & in Deo, tanquam in motus sui finali termino, immobiliter quiescat. Nam quando homo se eleuat supra omnem creaturam, supra semetipsum, & supra omnia dona Dei, & ita in dilecto amore viuifico requiescit, illie anima in Deo, & Deus in ea manet, & amoris complexu vicario requiescunt. In his ergo præfatis tribus punctis propriè consistit confusio vite actiuæ, quæ omnes morales virtutes, & virtuosæ opera, & etiam exercitia exteriora & interiora, per ista ordinantur, purgantur, nobilitantur, & in meritò augmentur. Cum ergo peruenerit homo ad rectam intentionem, ad actiuum impellentem amorem, & valet se supra omnia eleuare, in solo Deo requiescendo, ornatus moralibus virtutibus, tunc ad veram vitam actiuam peruenit. Hæc igitur est prima pars de spirituali profectu ad laudem Dei.

Zzz 2

D. HEN-